

Innst. S. nr. 223

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument nr. 8:53 (2006-2007)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Kenneth Svendsen, Øyvind Korsberg og Jan-Henrik Fredriksen om endring i pensjonstrygden for fiskere slik at fiskere som blir uføretrygdet før fylte 60 år, får tilbake innbetalt premie til pensjonstrygden for fiskere

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endring i pensjonstrygden for fiskere, slik at fiskere som blir uføretrygdet før fylte 60 år, får tilbakebetalt innbetalt premie til pensjonstrygden for fiskere."

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

KOMITEENS BEHANDLING

Komiteen ba i brev av 13. april 2007 om departementets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 26. april 2007 følger vedlagt.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen og Gorm Kjernli, fra Fremskrittspartiet, Robert Eriksson, Kari Kjønnaas Kjos og Kenneth Svendsen, fra Høyre, Martin Engeset, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund, fra Senterpar-

tiet, Dagfinn Sundsbø, og fra Venstre, André N. Skjelstad, viser til svarbrev til komiteen fra arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen av 26. april 2007. Statsråden uttaler her blant annet:

"Fiskernes pensjonsordning har vært vurdert flere ganger opp gjennom årene, og ble sist gang gjennomgått av et offentlig utvalg der bl.a. fiskernes organisasjoner var representert, og som avga innstilling i 2003 (NOU 2003: 8 Fra aktiv fisker til pensjonist). Ved denne og tidligere utredninger har det ikke vært vurdert å redusere pensjonsordningens finansieringsgrunnlag ved å utvide adgangen til å få tilbakebetalt medlemspremie til nye grupper.

Vi er nå midt oppe i arbeidet med en pensjonsreform, der hele pensjonssystemet i Norge er under vurdering. Stortinget har bl.a. vedtatt at det i framtiden skal være mulig å ta ut alderspensjon fra folketrygden fra 62 år. Den nevnte utvalgsinnstillingen fra 2003 bygger på at fiskerpensjonsordningen fortsatt skal være en tidligpensjonsordning til dagens folketrygd der det ikke kan ytes alderspensjon før fra fylte 67 år. Denne forutsetningen vil ikke lenger være til stede når ny alderspensjon i folketrygden innføres. Det vil være nødvendig å tilpasse de lovfestede tidligpensjonsordningene for både sjømenn og fiskere til en ny alderspensjon i folketrygden.

Det må utredes nærmere hvordan denne tilpassingen skal skje. Det vil være naturlig å gjøre dette i etterkant av de vurderinger som partene skal foreta i forbindelse med videreføringen av ordningene med avtalefestet pensjon. Jeg ber om at Regjeringen ikke pålegges å utrede enkelte sider av pensjonstrygden for fiskere nå."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, tilråder på denne bakgrunn at forslaget vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at fiskere har et fysisk krevende arbeid, og at fiskerpensjonen er en ordning som skal gi fiskere en økonomisk mulighet til å "roe ned" litt når man fyller 60 år og fram til ordinær alderspensjon ved fylte 67 år.

Disse medlemmer registrerer at den som er aktiv fisker, blir belastet med en årlig premie til fiskerpensjonen så lenge vedkommende fyller kravene for å stå på blad B i fiskermanntallet. Med andre ord konstaterer disse medlemmer at en fisker er pålagt å betale inn til sin egen pensjonsordning som man så nyter godt av fra man fyller 60 år og til man fyller 67 år, og at retten til pensjon opparbeides gjennom godskrivning av pensjongivende uker i pensjonstrygden for fiskere.

Disse medlemmer registrerer at dersom en fisker blir 100 pst. ufør før fylte 60 år, oppnår han aldri retten til ytelse fra fiskerpensjonen, på samme måte som vedkommende ikke oppnår de nødvendige 750 uker for rett til pensjon.

Disse medlemmer viser videre til at fiskerpensjonen ikke er ment som en ytelse med full dekning av pensjonsbehovet, men en ytelse som skal gjøre det mulig for fiskere å trappe ned virksomheten og fortsatt kunne opprettholde sin levestandard.

Når retten til pensjon ikke inntreffer på grunn av manglende opptjening, kan fiskere kreve tilbakebetalt det innbetalte premiebeløpet med fradrag av de første 75 uker. Det vil etter disse medlemmers mening være logisk at samme praksis ble benyttet når fiskeren aldri oppnår rett til pensjon på grunn av tidlig uførepensjonering.

Disse medlemmer viser for øvrig til Dokument nr. 8:53 (2006-2007), og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endring i pensjonstrygden for fiskere, slik at fiskere som blir uføretrygdet før fylte 60 år, får tilbakebetalt innbetalt premie til pensjonstrygden for fiskere."

Komiteens medlem fra Høyre registrerer at representantforslaget reiser nødvendige spørsmål knyttet til pensjonstrygd for fiskere, knyttet til rettighetsforskjell mellom arbeidsføre og uføre fiskere ved fylte 60

år. Slik ordningen fungerer i dag, skaper den en sosial skjevhet mellom uføre og arbeidsføre, idet arbeidsføre får en ytelse fra pensjonstrygden som tillegg til sin arbeidsinntekt, mens uføre - hvor inntektsgrunnlaget er redusert i utgangspunktet - ikke får utbetalt pensjonstrygd i forhold til den innbetalte premie. Dette medlem mener at det er en legitimitetsutfordring ved ordningen når innbetalt premie ikke avstedkommer noen ytelse. Samtidig er dette en brikke i en omfattende endring av pensjonssystemene, hvor det vil være grunn til å vurdere tidligpensjonsordningene under ett, slik at disse i sin alminnelighet støtter opp om pensjonsreformens forutsetning om at det skal lønne seg å arbeide. Dette medlem konstaterer at Arbeids- og inkluderingsdepartementet deler denne oppfatningen og vil foreta en slik utredning i forbindelse med gjennomgangen av ordningen for avtalefestet pensjon.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endring i pensjonstrygden for fiskere, slik at fiskere som blir uføretrygdet før fylte 60 år, får tilbakebetalt innbetalt premie til pensjonstrygden for fiskere.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:53 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Kenneth Svendsen, Øyvind Korsberg og Jan-Henrik Fredriksen om endring i pensjonstrygden for fiskere slik at fiskere som blir uføretrygdet før fylte 60 år, får tilbake innbetalt premie til pensjonstrygden for fiskere - vedlegges protokollen.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 29. mai 2007

Karin Andersen
leder

André N. Skjelstad
ordfører

Vedlegg

Brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til arbeids- og sosialkomiteen, datert 26. april 2007

Dokument nr. 8:53 (2006-2007) - forslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Kenneth Svendsen, Øyvind Korsberg og Jan-Henrik Fredriksen om endringer i pensjonstrygden for fiskere slik at fiskere som blir uføre før fylte 60 år, får tilbake innbetalt premie til pensjonstrygden

Jeg viser til brev av 13. april 2007 fra arbeids- og sosialkomiteen der komiteen ber om departementets vurdering av forslag fremmet i Dok. nr. 8:53 (2006-2007) som lyder:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endringer i pensjonstrygden for fiskere, slik at fiskere som blir uføretrygdet før fylte 60 år, får tilbakebetalt innbetalt premie til pensjonstrygden for fiskere."

Pensjonstrygden for fiskere ble opprettet ved lov 28. juni 1957 nr. 12 for å gi fiskerne en pensjon fra 65 år fram til den alminnelige pensjonsalderen, som på denne tiden var 70 år. Fiskeryrket var slitsomt, og fiskerne måtte vanligvis oppgi eller redusere yrkesaktiviteten før den alminnelige pensjonsalderen. Loven er endret en rekke ganger, blant annet da det ble innført uføretrygd fra 1961. Pensjonstrygden for fiskere ble tilpasset folketrygden fra 1967 og er i dag en tidligpensjonsordning for aldersgruppen fra 60 til 67 år.

Pensjonsordningen finansieres av næringen selv gjennom et utlikningssystem der utgiftene i ett år i prinsippet skal dekkes av inntekter i det samme året. Finansieringskildene er medlemspremie og omsetningsavgift på fisk. Det er dessuten bygd opp et likviditetsfond som i en del år har bidratt vesentlig til å dekke pensjonsforpliktelsene. Ordningen er garantert av staten.

Minste opptjeningstid (premieuker) for å få fiskerpensjon er 750 uker (om lag 14,5 år), mens opptjeningstiden for full pensjon er 1560 uker (30 år). Full pensjon er 1,6 ganger folketrygdens grunnbeløp (G), dvs. for tiden om lag 100 600 kroner per år. Det gis tillegg på 30 pst. av G for forsørgede barn under 18 år. Ytelsen reduseres forholdsmessig hvis det er opptjent mindre enn 1560 premieuker.

Fiskerpensjonen tilpasses andre pensjoner og trygder dels gjennom samordningsloven (lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser), dels gjennom en egen tilpassingsbestemmelse i fiskerpensjonsloven. Dersom det er opptjent rettigheter i pensjonstrygden for sjømenn eller i en offentlig tjenstepensjonsordning, kommer samordningsloven til anvendelse. Dersom det ytes uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger fra folketrygden,

eller avtalefestet pensjon, skjer tilpassingen etter fiskerpensjonsloven § 8. Det framgår her at fiskerpensjonen ytes fra fylte 60 år og opphører når pensjonisten blir 67 år eller får hel uførepensjon mv. fra folketrygden eller avtalefestet pensjon. Ved gradert ytelse faller fiskerpensjonen delvis bort, for eksempel når det gis uførepensjon for mindre enn hel uførhet.

Tilpassingsbestemmelsen i fiskerpensjonsloven § 8 innebærer full samordning mellom fiskerpensjonen og de nevnte uføreytelsene fra folketrygden som gis for hel uførhet. Samordningen skjer fra fylte 60 år når vedkommende mottar ytelsen fra folketrygden på det tidspunktet, og ellers fra det tidspunktet uføreytelsen begynner å løpe. Dersom uføreytelsen senere faller bort, eller uføregraden reduseres, vil fiskerpensjonen begynne å løpe, helt eller delvis.

Som forslagsstillerne nevner, kan en fisker som ikke har opparbeidet 750 premieuker, få tilbakebetalt innbetalt premie med fradrag for de første 75 premieukene. Dette gjelder likevel ikke for personer som mottar full uførepensjon. Årsaken er at personer med høyere opptjening enn 750 uker ikke får utbetalt noen ytelse fra pensjonsordningen når de har full uførepensjon.

Fiskernes pensjonsordning har vært vurdert flere ganger opp gjennom årene, og ble sist gang gjennomgått av et offentlig utvalg der bl.a. fiskernes organisasjoner var representert, og som avga innstilling i 2003 (NOU 2003: 8 Fra aktiv fisker til pensjonist). Ved denne og tidligere utredninger har det ikke vært vurdert å redusere pensjonsordningens finansieringsgrunnlag ved å utvide adgangen til å få tilbakebetalt medlemspremie til nye grupper.

Vi er nå midt oppe i arbeidet med en pensjonsreform, der hele pensjonssystemet i Norge er under vurdering. Stortinget har bl.a. vedtatt at det i framtiden skal være mulig å ta ut alderspensjon fra folketrygden fra 62 år. Den nevnte utvalgsinnstillingen fra 2003 bygger på at fiskerpensjonsordningen fortsatt skal være en tidligpensjonsordning til dagens folketrygd der det ikke kan ytes alderspensjon før fra fylte 67 år. Denne forutsetningen vil ikke lenger være til stede når ny alderspensjon i folketrygden innføres. Det vil være nødvendig å tilpasse de lovfestede tidligpensjonsordningene for både sjømenn og fiskere til en ny alderspensjon i folketrygden.

Det må utredes nærmere hvordan denne tilpassingen skal skje. Det vil være naturlig å gjøre dette i etterkant av de vurderinger som partene skal foreta i forbindelse med videreføringen av ordningene med avtalefestet pensjon. Jeg ber om at Regjeringen ikke pålegges å utrede enkelte sider av pensjonstrygden for fiskere nå.

